

Małgorzata Szreniawska

Administracyjnoprawne aspekty odśnieżania dróg

Studenckie Zeszyty Naukowe 9/13, 57-61

2006

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Administracyjnoprawne aspekty odśnieżania dróg

Co roku na skutek zaniedbywania obowiązków w zakresie odśnieżania i usuwania gołoledzi wiele osób łamie ręce, nogi, zdarza się wiele kolizji drogowych przynoszących straty materialne i zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego.

Zgodnie z ustawą z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych¹, droga jest to budowla wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi, urządzeniami oraz instalacjami, stanowiąca całość techniczno-użytkową, przeznaczona do prowadzenia ruchu drogowego, zlokalizowana w pasie drogowym. Ulica jest to droga na terenie zabudowy lub przeznaczonym do zabudowy zgodnie z przepisami o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w której ciągu może być zlokalizowane torowisko tramwajowe. Chodnik jest to część drogi przeznaczona do ruchu pieszych.

Drogi publiczne ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe (w tym drogi międzynarodowe); drogi wojewódzkie; drogi powiatowe; drogi gminne. Ulice leżące w ciągu tych dróg należą do tej samej kategorii co te drogi. Drogi krajowe stanowią własność Skarbu Państwa. Drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne stanowią własność właściwego samorządu województwa, powiatu lub gminy. Drogi niezaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych, w szczególności drogi w osiedlach mieszkaniowych, dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych, dojazdowe do obiektów użytkowanych przez przedsiębiorców, place przed dworcami kolejowymi, autobusowymi i portami oraz pętle autobusowe, są drogami wewnętrznymi. Finansowanie odśnieżania dróg należy do zarządcy terenu, na którym jest zlokalizowana droga, a w przypadku jego braku – do właściciela tego terenu.

Centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach dróg krajowych jest Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad, do którego należy wykonywanie zadań zarządcy dróg krajowych, w tym ich odśnieżanie. Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad realizuje swoje zadania przy pomocy Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

---

¹ Dz.U. z 2004 r. Nr 204, poz. 2086 ze zm.

Zarządcami dróg, są dla dróg: krajowych – Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad; wojewódzkich – zarząd województwa; powiatowych – zarząd powiatu; gminnych – wójt (burmistrz, prezydent miasta). Do zarządcy drogi należy w szczególności opracowywanie projektów planów finansowania budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg oraz drogowych obiektów inżynierskich, jak też m.in. utrzymanie nawierzchni drogi, chodników, drogowych obiektów inżynierskich, urządzeń zabezpieczających ruch i innych urządzeń związanych z drogą. Zarządy dróg mają prawo do ustawiania na gruntach przyległych do pasa drogowego zasłon przeciwnieźnych.

Utrzymanie i ochrona skrzyżowań dróg z liniami kolejowymi w poziomie szyn, wraz z zaporami, urządzeniami sygnalizacyjnymi, znakami kolejowymi, jak również nawierzchnią drogową w obszarze między rogatkami, a w przypadku ich braku – w odległości 4 m od skrajnych szyn, należy do zarządu kolei. Utrzymanie i ochrona torowiska tramwajowego umieszczonego w pasie drogowym należy do podmiotu zarządzającego torowiskiem tramwajowym.

Przez utrzymanie drogi rozumiane jest wykonywanie robót konserwacyjnych, porządkowych i innych zmierzających do zwiększenia bezpieczeństwa i wygody ruchu, w tym także odśnieżanie i zwalczanie śliskości zimowej. Ważnym elementem przeciwdziałania gołoledzi jest profilaktyka. Niezbędnymi elementami systemów wspomagających systemy zapewniające umożliwienie przewidzenia i zapobiegania gołoledzi są dokładna informacja o sytuacji pogodowej, w tym temperatury, i dostatecznie wczesne prognozy opadów. Całokształt działań dotyczących obiegu i wykorzystania informacji meteorologicznej w ramach zimowego utrzymania dróg określany jest jako Road Weather Information System (System Obsługi Meteorologicznej Drogownictwa)².

Drogi odśnieżane są w kolejności od najbardziej ważnych dla transportu do mniej istotnych i rzadziej uczęszczanych zgodnie z klasyfikacją na drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne i wewnętrzne. W wielu gminach funkcjonuje klasyfikacja dróg na standardy oznaczane literami³. W pierwszej kolejności odśnieżane powinny być drogi o największym znaczeniu dla ruchu drogowego np. w okolicach ośrodków zdrowia, ulice przy szkołach i przedszkolach, ulice o znacznym wzniesieniu, a także drogi i skrzyżowania o dużym natężeniu ruchu.

---

² T. Dzienis, J. Szymoński, *Systemy przewidywania gołoledzi jako element kierowania zimowym utrzymaniem dróg* [w:] A. Wojciechowski (red.), *Zimowe utrzymanie dróg miejskich*, Warszawa 1995, s. 56.

³ Zarządzenie nr 46 Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 25 października 1994 r. (Dz.Urz. MTiGM Nr 10, poz. 20).

Wśród zaniedbań związanych z odśnieżaniem dróg wyliczane są zwykle: brak profilaktyki zwalczania śliskości zimowej, niedostateczne wyszkolenie kadr, niski poziom współdziałania drogowców z lokalnymi społecznościami⁴. Często do odśnieżania i zapobiegania śliskości drogowej wykorzystywane są niedoskonałe technologie. W wielu krajach do walki ze śniegiem na drogach używana jest solanka, kiedy w Polsce i większości krajów Europy Wschodniej stosuje się tradycyjnie sól w stanie krystalicznym⁵.

Pokryte śniegiem i gołoledzią jezdnie wywołują opóźnienia w ruchu, spowolniona jest komunikacja samochodowa, zwiększa się ilość kolizji. Przeciwdziałać tym zjawiskom może odśnieżanie, prowadzone przez odpowiednie służby, firmy i osoby prywatne. Zimowe oczyszczanie dróg obejmuje oczyszczanie dróg i ulic ze śniegu i jego usuwanie oraz walkę ze śliskością na jezdniach i chodnikach. Odśnieżanie przede wszystkim ma zapewnić bezpieczeństwo na drogach, a w pierwszej kolejności wykonywane są takie czynności, jak: oczyszczanie jezdni ze śniegu, zwalczanie śliskości dróg, oczyszczanie skrzyżowań, przystanków komunikacji miejskiej, przejść dla pieszych, wjazdów do bram⁶.

Odśnieżanie musi być dostosowane do warunków pogodowych. Wykonywanie środków pracy powinno zależeć od intensywności opadów, czasu ich trwania i temperatur. Śnieg powinien być usuwany z ulic w krótkim czasie, aby przeciwdziałać powstawaniu utrudnień komunikacyjnych⁷. W organizacji zimowego utrzymania dróg powinno się wykorzystać umiejętności przewidywania komunikatów i prognoz pogody, eksploataowania sprzętu przeznaczonego do odśnieżania i prowadzenia działalności profilaktycznej. Ważna jest również dobra znajomość terenu i utrzymywanie łączności pomiędzy służbami.

Organizację i wykonawstwo zimowego oczyszczania ulic wśród specjalistów nazywana jest akcją zimową. Akcja zimowa powinna być przeprowadzana w sposób planowy. Plan taki określa: prace przygotowawcze do akcji zimowej i terminy ich wykonania; jednostki biorące udział w akcji zimowej; podział na rejony oczyszczane przez poszczególne przedsiębiorstwa; zasady współpracy poszczególnych uczestników akcji zimowej; zasady pierwszeństwa oczyszczania ulic, rodzaj wykonywanych czynności oraz najdłuższe dopuszczalne okresy niezbędne do odśnieżania poszczególnych odcinków; stan i ilość sprzętu zimowego, który ma być użyty w akcji; wielkość zatrudnienia w akcji zimowej; miejsca garażowa-

---

⁴ R. Przywarska, *Podstawy oczyszczania miast i terenów wiejskich*, Bytom 2003, s. 129.

⁵ *Ibidem*, s. 129.

⁶ *Ibidem*, s. 130.

⁷ *Ibidem*, s. 131.

nia sprzętu; źródła zaopatrzenia przedsiębiorstw w materiały do zapobiegania i zwalczania śliskości zimowej; miejsca wywożenia śniegu oraz organizację kontroli zarządców nieruchomości w zakresie odśnieżania; organizację kontroli przedsiębiorstw biorących udział w akcji zimowej i sposób finansowania wydatków związanych z akcją zimową⁸. Niektóre kwestie związane z odśnieżaniem dróg, takie jak to, w jakim terminie po zakończonych opadach należy rozpocząć odśnieżanie, są doprecyzowywane przez uchwałę rady gminy.

Odśnieżanie gminnych dróg, ulic, mostów, placów należy do zadań własnych gminy. Gmina może wykonywać zadania z zakresu właściwości powiatu lub województwa na zasadzie porozumień z tymi jednostkami samorządu terytorialnego⁹. Porozumienia takie mogą dotyczyć odśnieżania dróg powiatowych i wojewódzkich.

Faktyczne przekazanie zadań z zakresu odśnieżania przez gminę wyspecjalizowanemu podmiotowi prywatnemu jest formą prywatyzacji zadań publicznych¹⁰. W celu wyłonienia firmy najbardziej odpowiedniej do wykonywania prac związanych z odśnieżaniem przeprowadzane są przetargi.

Zapewnienie bezpieczeństwa ruchu pieszego jest istotnym zagadnieniem zimowego utrzymania ulic i chodników. Główny ciężar obowiązków oczyszczania chodników spoczywa na zarządcach nieruchomości. Za oczyszczanie przystanków komunikacji miejskiej odpowiadają zakłady komunikacyjne, zaś miejsca takie jak kładki, schody podziemne oraz inne przejścia oczyszczane są przez przedsiębiorstwa lub zakłady oczyszczania miast. Oczyszczanie chodników odbywa się głównie ręcznie, szufłami oraz przez rozsypywanie piasku.

Do właścicieli i zarządców nieruchomości należy obowiązek systematycznego sprzątania śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z chodników położonych wzdłuż posesji. Odpowiedzialność za stan chodników jest związana z własnością drogi. Za chodniki przy drogach wojewódzkich odpowiada Wojewódzki Zarząd Dróg. Za drogi miejskie wraz z chodnikami odpowiada Miejska Służba Drogowa. Właściciele posesji mają obowiązek odśnieżania chodnika na szerokość swojej posesji, a nawet jezdni do połowy jeżeli nie jest ona szersza niż 14 m. Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach¹¹, osoba, która doznała obrażeń na zaśnieżonym i oblodzonym chodniku ma prawo zażądać pokrycia poniesionych kosztów leczenia, utrac-

---

⁸ Ibidem, s. 131–132.

⁹ B. Dolnicki, *Samorząd terytorialny*, Kraków 2003, s. 168.

¹⁰ L. Zacharko, *Prywatyzacja zadań publicznych gminy – studium administracyjnoprawne*, Katowice 2000, s. 19.

¹¹ Dz.U. z 1996 r. Nr 132, poz. 622.

nych zarobków, a także zadośćuczynienia za doznane krzywdy moralne i cierpienia fizyczne od właściciela nieruchomości, do której przylega chodnik. W razie wypadku wiele zależy od tego, czy zarządca nieruchomości przedsięwziął wszelkie czynności by oczyścić zaśnieżony chodnik. Występuje tutaj odpowiedzialność na zasadzie winy, osoba żądająca odszkodowania musi wykazać zaniedbania. Osoby nie wykonujące należących do nich obowiązków w zakresie odśnieżania podlegają karze grzywny, jednak Straż miejska i Policja mogą ograniczyć się tylko do upomnienia.

Zima wymaga maksymalnego wysiłku służb drogowych. Dla zarządzających drogami zimowe utrzymanie nawierzchni dróg w stanie umożliwiającym bezproblemową jazdę jest dużym przedsięwzięciem organizacyjnym. W odśnieżaniu dróg biorą udział zarówno podmioty publiczne, jak też prywatne, wylaniane w drodze przetargów. Ideałem jest zapewnienie użytkownikom dróg jednakowych, wysokich standardów korzystania z dróg bez względu na warunki meteorologiczne, jednak często administracja drogowa może najwyżej łagodzić skutki zimy.

Bibliografia:

Dolnicki B., *Samorząd terytorialny*, Kraków 2003.

Przywarska R., *Podstawy oczyszczania miast i terenów wiejskich*, Bytom 2003.

Wojciechowski A. (red.), *Zimowe utrzymanie dróg miejskich*, Warszawa 1995.

Zacharko L., *Prywatyzacja zadań publicznych gminy – studium administracyjnoprawne*, Katowice 2000.